

POROČILO 5. MEDNARODNE KONFERENCE ETNOLOŠKIH MUZEJEV CENTRALNE IN JV EVROPE

323

Strokovna srečanja neformalne skupine predstavnikov etnoloških muzejev centralne in JV Evrope so pravzaprav nadaljevanje lucidno zastavljenega programa in projekta mreže evropskih etnoloških muzejev NET, ki je potekal v 90. letih prejšnjega stoletja. V sklopu tega projekta so strokovnjaki na konferencah odpirali ključna in aktualna vprašanja, s katerimi so se soočali (in se še) evropski etnološki muzeji, tako v navezavi na zbiralne in razstavne strategije ter njihova splošna poslanstva; v NET-u pa so zastavili tudi nekaj skupnih projektov. Del tovrstnih prizadevanj se danes nadaljuje v okviru strokovnih srečanj skupine za etnološke muzeje centralne in JV Evrope.

Omenjena skupina se je tokrat zbrala v Gradcu, kjer je v organizaciji tamkajšnjega etnološkega muzeja (Museum of Folk Life and folk Art/Volkskundemuseum Graz) in njihove asociacije prijateljev etnološkega muzeja med 25. in 27. januarjem 2007 potekala že peta konferenca po vrsti. Naslov srečanja je bil aktualen in pomenljiv – Muzeji potrebujejo ljudi oz. *Museums need people – development of customer loyalty and communication networks in museum work*. Konference so se poleg predstavnikov organizatorjev udeležili direktor in kustodinja Etnografskega muzeja iz Zagreba (Etnografski muzej Zagreb), predstavnik romunskega gigantskega muzeja na prostem ASTRA v Sibiu (ASTRA Museum Sibiu), direktorica etnografskega muzeja iz Dunaja (Österreichisches Museum für Volkskunde Wien), predstavniki etnografskega nacionalnega muzeja Neprajzi iz Budimpešte (Ethnografisches museum Budapest, Museum of Ethnography), kustodinja muzeja evropskih kultur iz Berlina (Museum Europäischer Kulturen Staatliche Museen zu Berlin) in predstavnica slovaškega nacionalnega muzeja iz Martina. Iz Slovenije sva se konference udeležili Sonja Kogej Rus, Slovenski etnografski muzej, in Tanja Roženbergar Šega, Muzej novejšje zgodovine Celje.

Ob predstavitvah zanimivih referatov smo se seznanili z različnimi modeli in oblikami komuniciranja z muzejsko publiko, raznovrstnimi etnološkimi evropskimi razstavnimi projekti in perečo problematiko. Konferenco je z uvodnim predavanjem uvedla dr. Bettina Habsburg Lothringen iz graške Museumsakademie in poudarila sodobne potencialne muzejev kot prostorov in procesov izobraževanja ter njihove možnosti oblikovanja široke in kvalitetne ponudbe za preživljanje prostega časa.

Izpostavila je, da so prav etnološki muzeji eden izmed najbolj zanimivih tipov muzeja, saj predstavljajo predvsem ljudi, so torej institucije za in o ljudeh. Posebnost etnoloških muzejev vidi tudi v tem, da naj bi se soočali z aktualnimi vprašanji sodobne družbe in postajali prostori kritične javnosti in socialno polje akcije.

Dr. Margot Schindler, direktorica dunajskega etnološkega muzeja, je svoje predavanje pričela s predstavitvijo nekaterih vtisov iz njihove vpisne knjige gostov, problematizirala negativna in pozitivna mnenja in ob tem podala analizo muzejskih obiskovalcev. Izpostavila je pasti ekonomskega interesa povečevanja števila obiskovalcev in problematiko velikega deleža obiskovalcev (80 %), ki ob obisku muzeja ne plačuje vstopnin. Enega izmed ključnih problemov manjšega muzeja, ki se nahaja v evropski turistični metropoli, vidi v slabšem sodelovanju s turističnimi organizacijami, ki svojim gostom raje ponujajo večje in mogočnejše muzeje, na etnološki muzej pa še vedno zrejo s stereotipnimi predstavami.

324

Stanje dunajskega etnološkega muzeja je dodatno osvetlila predstavitev g. Helmuta Czakerja, ki je predstavil projekt snežne kepe. Projekt so pričeli izvajati leta 2004 in vključuje posebne izobraževalne delavnice za volonterje, ki se ob končanem šolanju vključujejo v muzejsko pedagoško delo.

Predstavnika iz Gradca, direktorica graškega etnološkega muzeja dr. Roswitha Orac-Stipberger in predsednik društva prijateljev tega muzeja W. Heiner Herzog, sta predstavila tradicijo sodelovanja graškega etnološkega muzeja in društva prijateljev muzeja, ustroj organizacije ter njihove uspešne skupne projekte in načrte ter izjemne rezultate, ki so jih dosegli z dolgoletnim vzajemnim sodelovanjem.

Dr. Elisabeth Tietmeyer, kustodinja berlinskega Muzeja evropskih kultur, ki od leta 1991 pod tem nazivom predstavlja življenje v Evropi od 19. stoletja do danes, je v svojem referatu izhajala iz specifične vloge muzeja v sodobni družbi. Ob razgrnitvi zanimivih razstavnih in raziskovalnih projektov (npr. projekt evropske unije Migracijsko delo in identitete, na podlagi katerega so oblikovali različne razstave na temo migracij in dialoga o kulturnih skupinah, ki živijo v Evropi) je izpostavila posebno družbeno vlogo muzeja in njegovo komunikacijo z različnimi socialnimi skupinami. Poudarila je, da zastavljene raziskovalne teme odpirajo nove komunikacijske poti do različnih etničnih in kulturnih skupin.

Tudi kolega iz madžarskega Neprajzi muzeja iz Budimpešte dr. Zsuzsanna Vamos-Lovay in Emese Jooje sta poudarila nekaj zanimivih avtorskih projektov ("Waterproof-an exhibition to go") in ob njih predstavila različne metode in oblike dela za njihovo promocijo in popularizacijo. Poseben pomen ima mobilnost razstav in izbiranje novih in nenavadnih razstavnih prostorov (kleti, vrtovi ...) izven zidov muzejske stavbe in neomejen odpiralni čas. Redne in utečene kontakte z različnimi partnerji, tudi z ambasadami, veleposlaništvimi, prijatelji muzeja, izvajajo preko raznovrstnih oblik komuniciranja, med njimi so novost elektronska povabila, promocija in ponudba preko spletnih strani.

Kolegica iz Hrvaške, mag. Zvezdana Antoš, je v referatu z naslovom "What kind of ethnographic museum do our users want?" predstavila delo Etnografskega muzeja Zagreb na področju komuniciranja z različnimi ciljnim skupinami obiskovalcev,

s posebnim poudarkom na pripravi nove stalne razstave. Odgovori na izhodiščna vprašanja, kdo so muzejski obiskovalci, kakšen muzej si želijo in kaj od njega pričakujejo, in izvedena preliminarna evalvacija kažejo na lucidno zastavljen projekt, ki že v osnovi gradi na dobri medsebojni povezavi med muzejem in njegovo publiko.

Pestre prireditvene programe Slovenskega etnografskega muzeja in različne oblike komuniciranja nove stalne postavitve preko občasnih razstav, demonstracij, delavnic, prireditev in posebnih programov je predstavila pedagoginja muzeja Sonja Kogej Rus. V analizi obiskovalcev je slednje razdelila na pet ciljnih skupin, ki jim odgovarja posebej zanje prilagojena in pripravljena muzejska ponudba.

Prispevek Tanje Roženbergar Šega je poudarek o pomenu dobrega komuniciranja muzeja oz. muzejske stroke prestaval s področja muzejskih obiskovalcev med muzejske ljubitelje, iz muzejske stavbe na teren, in osvetlil pomen vezi med ljubitelji in stroko. Na podlagi dobrega sodelovanja, ustreznega usposabljanja in izobraževanja ljubiteljev lahko pričakujemo kvalitetne rezultate. Ta imperativ je še toliko večji pred etnografskimi muzeji, saj je ravno tega gradiva na terenu največ.

Tudi prispevki drugih sodelujočih so potrjevali pomen različnih komunikacijskih mrež, ki jih morajo izvajati muzeji. Konferenca v Gradcu je izpostavila ključno in aktualno temo in problematiko sodobnega muzealstva – komuniciranje, vendar pa se zdi, da je bila sama svojevrstnost etnografskih muzejev znotraj okvira muzejske stroke izpostavljena premalo. Prav tako je predstavljanje projektov in razgrinjanje problematike le prvi korak za pregled položaja. Zato je škoda, da med sklepe konference niso umeščene tudi morebitne konkretne akcije in skupni projekti, ki bi prepoznana vprašanja presegali in reševali in tako ponudili javnosti in muzejski stroki nove kvalitete. Da bo razkorak med teorijo in prakso manjši, se moramo potruditi predvsem sami.

Tanja Roženbergar Šega